

ארחות חיים

דרכי הצדיקים נקרא ארחות - דהיינו תורה ומצוות ומידות (ביאור הגר"א מש"ב)

בסנהדרין (צד, ב) שהחזיר עטרה ליושנה ברבוי למוד התורה - מה עשה נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו. בדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ מגבת ועד אנטיפרס, ולא מצאו תינוק ותינוקת!! איש ואשה שלא היו בקיאים בהלכות טומאה וטהרה. עד שהגמ' (שם כ, א) אמרה בלש"ק שקר החן - זה דורו של משה, והבל היפי - זה דורו של יהושע, אשה יראת ה' היא תתהלל - זה דורו של חזקיהו.

אם היה מכניס כעת לבית מדרש את ענין השירה, היו עמודי בית המדרש מתרופפים, להכניס עוד ענין לעסוק בו חוץ מתורה, יכול לגבות מחיר יקר, כאן חייב להיות רק אחת שאלתי אותה אבקש שבתי ... תורה תורה ותורה.

ולכן שלחו אותו לרבי יוחנן בן זכאי ללוותו. לומר לו - הכרעת נכון! אם לא תהיה יבנה וחכמיה, לא יהיה קיום לעם ישראל, כי אין עם ישראל בלי תורה, וכבר אחז"ל (ויק"ר יא) אם אין בתי כנסיות ובתי מדרשות אין הקב"ה משרה שכינה בעולם, אמנם בית המקדש חרב, אבל זכות התורה של יבנה וחכמיה - תכפר על זה.

אני לא בא להסביר את גדולי ישראל, ודבריהם כגחלי אש - ולאורם נלך. אבל ידוע נדע שכל דבר, אם רוצים להכניס לבית מדרש עוד משהו - זה סכנה. אפילו במחירים כאלו גבוהים לא מכניסים לבית מדרש עוד דבר. וידוע, שבזמן החזון איש רצו לגייס בחורים שיושבים ולומדים - לפעילים, והוא לא נתן לזה. וגם היום יש דבר שנפרץ, שלכל אירוסין של בחור יש כ"כ הרבה מזכי הרבים שהולכים לשמח את החתן, אך הם גורמים רפיון בבית מדרש. מספיק שילכו כמה חברים כמו שאמר לי פעם מרן רה"י זיע"א לא לתת לחתן הרגשה שהוא לבד, אבל יש גבול... זה דברים שיש להם שיעור. לעזוב בית מדרש - זה אחריות כבדה מאד!

תמשיך ללמוד ולא יקרה כלום...

חז"ל אומרים (ב"ר, עה, ג) על הפסוק 'מחזיק באזני כלב עובר, מתעבר על ריב לא לוי' (משלי כו, יז) דהיינו, הכלב הולך במדרכה אחת ואני במדרכה ממול... אני עובר כביש, ומסובב לו את האוזן, אז הכלב נושך.

שמואל בר נחמן אמר, משל לשר הגזלנים שהיה ישן בפרשת דרכים, כולם ידעו ששם מסוכן לעבור... היה בן אדם שלא הייתה לו ברירה, הוא היה חייב לעבור... ופתאום הוא רואה אדם ישן בצד הדרך, הוא ריחם עליו, הרי שר הגזלנים יכול להרוג אותו. הוא התחיל להעיר אותו משנתו, הוא בקש ממנו תן לי לישון...! המשיך להקיצו, קום! יש פה חיה רעה! קם אותו אדם והיה מקפח בו, הוא הכה אותו מכות נמרצות. שאל אותו המעיר: איפה הכרת הטוב שלך...? אמר לו, אני הוא שר הגזלנים. הייתי ישן וזה היה הנס שלך... למה הערת אותי? כעת תוכה כמו כולם.

כך אמר לו הקב"ה ליעקב, עשו היה הולך לדרכו לשעיר, ואתה משלח אצלו ואומר לו כה אמר עבדך יעקב. והשאלה עולה מאליה: וכי עשו לדרכו היה הולך?! והרי ארבע מאות איש עמו! וכן כתוב עליו ועברתו שמרה נצח! הוא הפסיד את כל הזכות של כיבוד אב ואם בגלל שאמר יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי. זה נקרא שעשו הולך לדרכו?!!...

אלא, הפשט הוא פשוט מאד: רש"י מביא בתחילת פרשת וישב את המדרש (ב"ר, פד, ה) וישב יעקב - הפשתני הזה, נכנסו גמליו טעונים פשתן, והפחמי תמה, אנה יכנס כל הפשתן הזה? היה שם פיקח אחד משיב לו ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כולו. כך יעקב תמה, מי יכול לכבוש את כל אלופי עשו? אך

לא מכניסים לבית מדרש שום דבר חוץ מתורה

קעת לומדים בדף היומי מסכת תענית. כשיש עצירת גשמים רואים שיש כ"כ הרבה דברים שעושים. ב"ד גוזרין תעניות על הציבור, ומוציאים ספרי תורה. וכן אם יש זמני מלחמה - גדולי הדור מחזקים את מה שטעון חיזוק, ועושים עצרות תפילה וזעקה.

בא בחור ושאל אותי: למה כעת, שקמה כזו ממשלת זדון שעומדת לעקור את כל הדת להשמיד להרוג ולאבד ולא להשאיר שריד ופליט, למה היום לא מתחילים להתפלל על זה ולעשות עצרות של תפילה וזעקה?

קודם כל צריך לדעת שהשאלה הזו מסורה ביד גדולי ישראל ועלינו רק לקיים יועשית ככל אשר יורודי - ולאיש שוגה ופתי אחשב אם בעניות דעתי אבוא להסביר רוחב בינתם הגדולה. אבל בא נראה קצת מה שאנחנו כן יכולים לדעת:

עיקרי הדברים מובאים בספר 'דברי אגדה' (מצורע, עמ' ריא) למרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, הגמרא מספרת בברכות (כה, ב) שכשחלה רבי יוחנן בן זכאי נכנסו תלמידיו לבקרו, כיון שראה אותם התחיל לבכות. אמרו לו תלמידיו נר ישראל, עמוד הימיני, פטיש החזק, מפני מה אתה בוכה? אמר להם אילו היו מוליכים אותי לפני מלך בשר ודם וכו' עכשיו שמוליכין אותי לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה שהוא חי וקיים לעולם ולעולמי עולמים וכו' ולא עוד, אלא שיש לפני דרכים, אחת של גן עדן ואחת של גיהנום ואיני יודע באיזה מוליכים אותי, ולא אבכה!?

וכבר שואלים, אם ר' יוחנן בן זכאי פחד שהוא ייכנס לגיהנום, בשביל מי הגן עדן, בשבילנו?!...! הרי הגמרא אומרת עליו שהוא לא הניח מקרא ומשנה, תלמוד, הלכה, אגדה, דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים!! ודבר שני, למה הוא בכה רק כשהם נכנסו אליו והוא ראה אותם, הרי בלאו הכי צריך לבכות!...

מביא הרב אלישיב דבר נורא: הגמ' בגיטין (נו, א-ב) מספרת על ר' יוחנן בן זכאי שדיבר עם אספסינוס קיסר, אמר לו אספסינוס תבקש דבר אחד ואתן לך. וביקש ריב"ז את יבנה וחכמיה. הוא העדיף אותה על פני בית המקדש שמשם יצאה הוראה לכל ישראל. ועיי"ש בגמ' שלבקש על שניהם הוא סבר שתפסת מרובה לא תפסת.

כעת ר' יוחנן בן זכאי פחד: אמנם יבנה וחכמיה הוכיחה את עצמה, אבל מי יודע עד כמה זמן זה יחזיק מעמד. ולכן כשראה את תלמידיו התחיל לבכות, ייתכן שאם הייתי בוחר בבית המקדש אז הוא היה נשאר לנצח! מה עושים?...! אם בגללי נחרב בית המקדש - זה פחד!!!

הגמ' בברכות (שם) אומרת שבשעת פטירתו אמר להם פנו כלים מפני הטומאה, והכינו כסא לחזקיהו מלך יהודה שבא אלי ללוותי. ולמה שלחו את חזקיהו מלך יהודה? אומר מרן הגרי"ש זצ"ל, אצל חזקיהו היה את אותו הדבר. הגמרא מספרת בסנהדרין (צד, א), שבקשו למנות את חזקיהו למשיח ואת דורו לדורו של משיח. באה מידת הדין וקטרגה, דוד שאמר לפניך כל כך הרבה שירות ותשבחות - לא עשית אותו משיח, וחזקיהו שראה במפלת סנחריב ולא אמר שירה, תעשה אותו משיח?!...! ולמה באמת הוא לא אמר שירה? מובא במדרש שיר השירים (ד, יט) אמר חזקיהו, תורה שאני עוסק בה - מכפרת על השירה. דהיינו, להכניס לבית מדרש עוד נושא שמחמתו ייגרם רפיון בבית המדרש - זה לא שווה. היה זה לאחר שאביו אחז, בטל את התלמוד תורה של הילדים כמבואר בחז"ל אם אין גדיים אין תיישים, אם אין קטנים אין גדולים. וחזקיהו מבואר

כתיב 'והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש' (עובדיה א, יח) - ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כולם. וזכורני, כשלמדנו בשיבת אור ישראל הקטנה, נכנס רה"י ר' יעקב ניימן זצ"ל לבית מדרש ותמה, היה שם 'פיקח אחד'...! איזה חכם גדול... תארו לעצמכם שאני רוצה להכניס פה איזה ארון לחדר, אבל זה ארון גדול שלא נכנס בדלת. אומר לי איזה פיקח אחד - תחכה רגע... בא נשפוך נפט ונדליק את הארון, ואז תראה איך שזה ייכנס לך בקלות... זה חכם?!...

אלא הפשט הוא, (וכבר אומרים כעין זה) מה מפריע לפחמי איך הגמל יעבור? אלא, פעם כל המרכולות היו ממש בצד הרחוב, והפחמי חשש שכשהגמל יעבור עם כל הפשתן הזה - אז הוא יזרוק לי את הכל על הריצפה... הוא ידרוך על זה ולא יאמר לי כלום. בא לשם חכם אחד ואמר לו, אל תהיה שוטה, אם אתה מתחיל לדאוג ובינתיים אתה לא תעבד - אז אתה באמת בבעיה ואין לך פיתרון. תמשך לעבוד רגיל! ובכלל אל תחשוב על זה, ואז זה כבר יהיה בעיה של הפשתני, כי ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ושורף את הכל! **ואת זה אומר הקב"ה ליעקב: הקול קול יעקב והידיים ידי עשו. כל זמן שהקול קול יעקב - אין ידי עשו שולטות. אם תסגור את הגמרא, ותתחיל רגע לדאוג מה אני עושה, אז אתה בבעיה. אבל כל זמן שאתה ממשיך ללמוד - אל תדאג מכלום. כשהקול קול יעקב - אין ידי עשו שולטות! כשלומדים, אז 'והיה בית יעקב לאש ובית יוסף להבה' - ניצוץ אחד יוצא ושורף את הכל. אומר הקב"ה, עשו לדרכו היה מהלך. כשיש קול יעקב אין מה לפחד... עשו לא יכול לעשות לך כלום! הוא יכול להיות כלב נובח אבל לא כלב נושך. הוא יעבור לידך וימשיך הלאה לשעיר. וזו היתה תביעה על יעקב, למה אתה משלח אצלו ואומר לו כה אמר עבדך יעקב.**

חז"ל אומרים במדרש כל פעם שיעקב אמר 'אדוני עשו' - הוא הקדים מלכות אחת באדום למלכי ישראל. שמונה מלכי אדום כנגד שמונה פעמים שהוא אמר 'אדוני עשו'. המדרש מספר (ע"ה), על רבינו הקדוש שאמר לרבי אפס כתוב איגרת משמי, למרן מלכא אנטונינוס. קם וכתב מן יהודה נשיאה למרן מלכא אנטונינוס. נטל רבי את האיגרת קראה וקרעה. אמר לו, כתוב מן עבדך יהודה למרן מלכא אנטונינוס. אמר ליה: רבי, מפני מה אתה מבזה על כבודך? אמר לו, וכי אני טוב מסבי? לא כך אמר כה אמר עבדך יעקב.

חז"ל מספרים (להלן במ"ר ע"ה) שכל פעם שרבינו הקדוש היה צריך ללכת להשתדל בשביל היהודים הוא היה קורא את הפרשה הזו. פעם אחת הוא לא קרא - ונכשל. ותמיד ידעו לאורך כל הדורות כשצריכים להגיע לשתדלנות קוראים קודם את הפרשה הזו.

איך נותנים שוחד...

הגאון ר' בן ציון פלמן זצ"ל סיפר שפעם באו למרן החפץ חיים וספרו לו שיש אחד שעושה צרות גדולות לראדין וכולם מפחדים ממנו. אמר החפץ חיים מה הבעיה... כמו שיעקב אבינו נתן שוחד לעשו, נתנו גם אתם שוחד. ואכן, הם באו והציעו לו שוחד, אך הוא התחיל לקצוף עליהם וצעק מה, אתם רוצים לקנות אותי בשוחד?!...! תתביישו לכם! נראה לכם שאני לוקח שוחד?! והוא שילח אותם. בצר להם, הם חזרו לחפץ חיים. **אמר להם החפץ חיים, אצל יעקב לא כתוב שהוא רק נתן שוחד זהו, אלא ויפצר בו ויקח... צריכים להפציר בו, ולשכנע אותו! ואכן כך הם עשו, והועיל.**

יש סיפור ידוע עם רבי חיים מוולאז'ין, שהיה אחד שעשה צרות גדולות לוולאז'ין. אך הוא היה מקפיד מאד לא לקחת כסף מאף אחד, ולא היה מועיל שום הפצרות. מה עשה רבי חיים מוולאז'ין?... היה זה יום קייצי חם. הוא הלך והתלבש בפרווה עבה, והרבה סוודרים, והביא עמו גם מטריה וכך הוא הלך לפני אותו אחד. כשראה אותו הצורך, התחיל לצחוק עליו, מה קרה לך?... אמר לו ר' חיים: תראה, סבתא שלי באה אלי בחלום ואמרה לי שהיום יירד גשם, בדרך כלל כשסבתא שלי אומרת - זה מתקיים, הלה צחק עליו, מה, אתה מאמין לחלומות?!... אתה יודע מה, אמר ר' חיים, בא נתערב! אין בעיה. על כמה אתה רוצה להתערב? הוא אמר לו סכום גבוה מאד. אמר לו בסדר... אני יתערב. הם התערבו, וכמובן שלא ירדו גשמים ולא קרה כלום. **אמר לו ר' חיים, טוב... אתה צודק, מגיע לך. והוא הביא לו את**

כל הכסף, וכל הצרות התבטלו... ויפצר בו ויקח. צריך לדעת איך לעשות את ה'ויפצר'. וברוך ה' - שוחד תמיד הולך, מאז ועד היום הזה...

על כל פנים נשאלת השאלה: מצד אחד כתוב שהיתה תביעה על יעקב בכל מה שהוא פנה לעשו וכיבדו. ומצד שני גם לאורך כל הדורות למדו מפה איך לנהוג... תמיד קראו את הפרשה הזו.

והתירוץ, גם הוא פשוט: אם באמת היה ממה לפחד - אז היה צריך לעשות את כל מה שיעקב עשה - בדיוק. ולדורות, כשיש גזירות וצריכים השתדלות אז לומדים מיעקב אבינו איך צריך לנהוג. אבל יעקב עצמו - לא היה צריך לפחד, כי כשהקול קול יעקב - אין ידי עשו שולטות. אלא מה, מה אפשר להפסיד?... על זה אומרים חז"ל 'מעין נרפש, ומקור משחת, צדיק מט לפני רשעי' (משלי כה, כו), א"ר יהודה בר' סימון, כשם שאי אפשר למעיין להירפס ולמקור להשחית - כך אי אפשר לצדיק למוט לפני רשע. (דודאי מעצמו אין מעיין נרפש ומקור משחת אלא א"כ האדם גורם לקולו בהיותו מרפס המעיין ברגליו לעכרו, וכן המקור לא נסתם מעצמו, אלא א"כ סותמו האדם באבנים ועפר כדי להשחיתו, כך בנמשל, דמעצמו אין צדיק מט לפני רשע בהיות לבו בטוח בה', א"כ האדם גורם לקלקל הדבר בהיותו מסיר בטחונו מה' מפחד הרשע להכניע עצמו לפניו, ואז גם ה' מסתיר פניו ממנו, מדה כנגד מדה) זה היפך הבריאה להראות לרשעים שמתכופפים אליהם.

ונספר: פעם שמענו סיפור ממרן שר התורה הגר"ק שליט"א. היה פעם שהחזון איש היה צריך סכום כסף גדול לענייני שמיטה. סכום גדול מאד. הוא קרא לכמה עסקנים שלו, בשביל שייטעו לתל אביב. שם היה אז עיקר היישוב הדתי, והיו שם הרבה גבירים. הם נסעו לגביר הראשון, הם יושבים אצלו והוא שואל, כמה כסף אתם צריכים? הם אומרים, זה לא מעשי שאחד יתן הכל. חזר הגביר ושאל, אבל כמה צריך? והם אמרו לו. אמר הגביר - אני מוכן לתת את כל הסכום מיידית, אבל בתנאי אחד, שהחזון איש יבא אלי הביתה וישתה אצלי כוס תה. כל חברי המשלחת היו מאושרים, הם באו לחזו"א בשמחה, וסיפרו לו דברים כהווייתם, **אמר החזון איש בשום אופן לא! אסור להראות לגבירים שכביכול גדולי ישראל ברשותם והם יכולים לקנות אותם בכסף שהחזו"א יבא לביתם, לא עושים כזה דבר בשום אופן. ולא עזר שום דבר...**

צדיק מט לפני רשע! גביר צריך לדעת שגדול הדור לא כפוף אליו, אמנם הוא מכבד אותו... רבי מכבד עשירים אחרי שנתנו בלי תנאים, אבל אין לו כח לבוא ולהכתיב לו לבא אליך הביתה... הרי אין בכך תועלת אמיתית. המלחמה האמתית נגד עשו וכל הלוחמים נגד התורה היא לחזק את הקול יעקב, ואז אין ידי עשו שולטות.

החכמה היא להאבק!

ר' אלחנן וסרמן הי"ד מביא את דברי הבי"ח, וזה כתוב גם בפוסקים דבר מאד מעניין: בחנוכה - היתה מלחמה של היוונים. הם בכלל לא רצו את הגופות, הם רצו את הנפש! הם רצו שכולם יהיו מתיוונים, המתיוונים חיו טוב! המלחמה היתה עקובה מדם, מלחמה של ממש ועד שבאו בית חשמונאים - הרבה הרבה מתו ונפלו. לעומת זה, בפורים זו היתה מלחמה על הגוף. להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים. ואיך הם ניצלו? על ידי דברי הצומות וזעקתם.

מביא ר' אלחנן בקונטרס 'אומר אני מעשי למלך' כמה יסודות נוראיים: (כמדומה בשם הח"ח) יהודים בזמן צרה - יודעים להתפלל. ותשובה ותפילה וצדקה - מעבירין את רוע הגזירה. אך כשיש מלחמה ברוחניות - זה מלחמה של השטן בעצמו, השטן לא נבהל משום דבר. מלבד ממסירות נפש! כשהשטן רואה שיהודי הולך במסירות נפש - מזה הוא נבהל. הוא יודע שפה הוא יפסיד במערכה. איפה שיהודי מוסר נפש - השטן מופסד!

הברכת מרדכי מביא כתוב: 'לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל'. מהו כי שרית? נאבקת. אם נאבקת - מה הגדולה בזה? מה יש...? הרי אם נאבקים אפשר גם להפסיד. היה צריך לקרוא לו ותוכל! כי העיקר הוא ששרית - והצלחת! התגברת! זה הגדולה!

אומר הברכת מרדכי, אין כזה דבר. כאשר אתה נאבק עם השטן - אתה מוכרח להצליח! השטן בסך הכל יודע לאיים עליך מכל מיני כיוונים בשביל שתפחד להתחיל איתו, אל תיגע בי!!! אתה לא יודע מה יקרה לך אם תיגע בי...!

ויש את הדוגמא שאנו תמיד אומרים: אוי ואבוי אם תקום לתפילה, הרי אחר כך כל הסדר ילך לך לאיבוד ותהיה עייף ותרוך בלימוד... עזוב, אל תתחיל איתי, תמשיך לישון. זה אחד האופנים שלו, ועוד כהנה וכהנה, הוא מאיים עליך אל תתחיל עם זה, אח"כ אתה לא תעמד בזה ואז אתה תיפול לגמרי. ואם נשים לב, כמעט בכל דבר יש לו את האיומים האלו, וברוך ה' יש לו גם כאלו שעוזרים לו, כל מיני עצות פסיכולוגיות למיניהם... כי שרית! נאבקות. לא נבהלת מלהתחיל איתו ונלחמת - אז ודאי שתנצח.

[דרך אגב: המשגיח הגה"צ ר' אורי ויסבלום שליט"א מביא שכתוב בתרגום, ויאבק - ואשתדל. אז הוא אמר: היום כל אחד אומר 'אני אשתדל'... אצלנו להשתדל זה סוג של הרגעה עצמית, אני ישתדל... בסדר... אתה יודע מה זה להשתדל? להיאבק! בלי זה לא השתדלת.]

השטן מפחד ממסירות נפש!

ר' אלחנן כותב (על הח"ח) שהזקן בסוף ימיו חזר בו. נובהרוק שאלו את החפץ חיים: הרוסים לא מרשים לנו ללמוד מה נעשה? אמר להם החפץ חיים לברות, ונימק: המקום שאסור ללמוד בו זה במבואות המטונפות. אי אפשר לומר לבן אדם לעבור את כל חייו במבואות המטונפות!...

אך בסוף ימיו הוא חזר בו ואמר, מי יודע אם היינו נשארם ברוסיה והיינו מוסרים את עצמנו להריגה, אמנם הם היו הורגים אותנו, אבל היינו מצילים שלש מליון מאחינו. אם היינו מוסרים נפש - היה אפשר לעמוד כנגד השטן וכנגד הגזירות הרוחניות שמה.

בספר בשבילי ראדן (שכתבו נין של רבי משה לנדינסקי זצ"ל ראש ישיבת ראדן) מביא שפעם החפץ חיים בא לר' משה לנדינסקי ואמר לו, ר' משה! קום! בא ניקח אתנו עוד כמה תלמידי חכמים ונצא להילחם עם רוסיה! אצל הח"ח כל דבר היה אומר ועושה. ר' משה נבהל... ר' ישראל מאיר! מילא אם היו נותנים לנו להיכנס ולהילחם - ניחא, אבל יהרגו אותנו על המקום עוד לפני שנסיק להיכנס! אמר לו הח"ח ר' משה אתה אוהז אותי לחסר הבנה, נראה לך שאני לא יודע?!... נכון, יהרגו אותנו. אבל ככה נציל את אחינו ברוסיה! הדבר היחידי שהשטן מפחד ממנו - זה מסירות נפש.

להרבות בעמל התורה

מה באמת מוטל עלינו? יש מלכות רשעה שהם יושבים כל הזמן וחורשים עלינו מזימות. כל יום דבר חדש. חוץ מלהתפלל, אומרים בברכת המינים - והזדים מהרה תעקר ותשבר ותמגר ותכניע. ותכניע הכוונה היא שיחזרו בתשובה, על יהודים צריך לבקש שיחזרו בתשובה. אבל חוץ מזה, מה אנחנו צריכים עוד לעשות? מי יכול ללחום איתם?

וגם זה ידוע. אומרים בעל הניסים' וזדים ביד עוסקי תורתך. לא לומדי תורתך, אלא עוסקי תורתך, לעסוק בדברי תורה, ובשם הבי"ח ידוע, שצריך שזה יהיה עסק ממש. התפקיד שלנו היום זה כמה שיותר עמל התורה, נגד זה - הם לא יכולים.

ידוע, כשדיבר החפץ חיים באסיפה על אודות החזקת התורה, הוא הביא שהמלאך שרו של עשו נאבק עם יעקב - אחרון האבות. וצריכים להתבונן בשביל מה חיקה המלאך כ"כ הרבה זמן ולא נלחם עם אברהם או עם יצחק? הרי אפילו כל מצביא מתחיל ידוע, שהאסטרטגיה הראשונית זה למגר את האויב כשהוא קטן כי אז זה יותר קל, אל תתן לו לגדול. היה את אברהם, ואתה שותק. בינתיים הוא מגייר גרים, ושרה מגיירת גיורות, אח"כ יצחק, ויעקב, ורק בסוף כשיש כבר גם את השבטים השטן נזכר לבא ולהילחם.

אומר החפץ חיים, הענין הוא כך: ידוע שאברהם הוא עמוד החסד, ועמוד העבודה זה יצחק, שפשוט צוארו לשחיטה בהר המוריה, ועמוד התורה זה יעקב, תתן אמת ליעקב, ויעקב איש תם יושב אהלים - באהלה של תורה.

השטן, שרו של עשו לא נבהל מהחסד של אברהם אבינו, ואף לא מהעבודה של יצחק, אבל יעקב זה תורה, וביחד עם השבטים זה כבר ישיבה. כאן החליט לצאת למלחמה ואזר כח להתנפל על יעקב. ומן אז ועד עתה, המלחמה נטושה תמיד כלפי התורה, לומדיה, ומחזיקיה.

בכל מלחמה אומר הח"ח - אפשר גם להפסיד. עם אברהם ויצחק

אם אני ייאבק יותר חזק - איתם אני מצליח. לא כדאי לי להיאבק. אבל בתורה - מה איכפת לי להיאבק, בין כה וכה אני יפסיד, כי העמל של תורה - גובר.

אם פגע בך מנוול זה - משכהו לבית המדרש! פה כבר אין לו מה לעשות... אם אבן הוא נימוח, אם ברזל הוא מתפוצץ. הוא בין כה וכה אבוד... אז לא איכפת לו לצאת למלחמה. אנחנו, ע"י שאנו עוסקי תורתך, היחידים שיכולים להילחם עם הזדים, התורה נלחמת.

ונספר: אחד החוקים של מרשיעי הברית בארץ יש ראל זהו חוק האימוץ. חוק האימוץ קובע שאם אחד ההורים לא בקו הבריאות שיכול לטפל בילדים, אז יכולים עובדים סוציאליים להיכנס לבית ולהחליט שזה לא בית כשיר לגדל ילדים, והם פשוט גונבים את הילד ונותנים אותו לאימוץ רח"ל.

היה פעם יהודי תימני שעבד בחברא קדישא בעיר חדרה, ואשתו היתה מאד חולה. הוא היה יהודי ירא שמים גדול, וכשלקחו לו את הילד הוא הרעיש שמים וארץ... ונכנסו כמה אנשים למרן הרב שך זצ"ל. חלק היו בני תורה וחלק עסקנים, והוא ייעץ את עצתו. ולאחמ"כ הוסיף: אתם רוצים לגרום שלא תהיה השפעה לחוק הזה כלל? בודאי, ענינו. אמר הרב שך: אם תשימו לב - כל הצרות נמצאות בעיקר בצפון. בדרום לא. ולמה? כי הדרום זרועה בישיבות, וכשיש הרבה תורה - השטן לא יכול להגיע למלחמה. לעומת זה אז בצפון, כמעט ולא היתה שום ישיבה, וכשאינן תורה יש לשטן שליטה. אם אתם רוצים שהחוק יתבטל תזרעו את הצפון בישיבות ובכך תראו שלא תהיה לו שליטה - חתם הרב שך את דבריו.

עוסקי תורתך מתוך הדחק

ראיתי פשוט מאד מעניין שהביא המשגיח הגה"צ ר' דב יפה זצ"ל בשם הגאון מוילנא. כתוב בפסוק 'וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, ואת לאה וילדיה אחרונים, ואת רחל ואת יוסף אחרונים'. אומר הגר"א שכל הפרשה מרמזת על זמן הגאולה העתידה, שבזמן הגאולה המנהיגים יהיו הערב רב, כמו שכי' על עקבתא דמשיחא, והם בבחינת 'השפחות וילדיהן ראשונה', יולאה וילדיה' - הם המון העם שנגררים אחריהם, מה אפשר לעשות... זה הממשלה שלהם, הם יהיו במדרגה שניה. 'ואת רחל ואת יוסף אחרונים' - אלו התלמידי חכמים שיהיו שפלים ונבזים יותר מכל - במדרגה התחתונה. [וכן מביא ר' אלחנן בקובץ מאמרים בקונטרס מעשי למלך מהזוה"ק, שהת"ח יהיו שרויים בצער ויגון, ויחשבו ככלבים].

מבואר בגר"א שזה לא רק איזו מציאות, אלא זה הפיתרון! מה שהיום יכול לעזור זה תורה מתוך הדחק!!! הזדים ביד עוסקי תורתך זה עוסקי תורתך מתוך הדחק! אז אדרבה ואדרבה, זה באמת ההיכי תמצוי שיוכלו לנצח, שהם יהיו הכי אחרונים ומבוזים ומאוסים, ובכל זאת הם ממשיכים לעמול בתורה ולא שמים לב לכל מה שיש בחוץ. יוצא שהרחוב מסייע לנו להילחם נגדו. כל גזירה על התלמידי חכמים - זה יותר נגדו.

בספר פאר הדור על מרן החזון איש, מסופר: שפעם הזמינו אותו לעצרת של צעירי אגודת ישראל בפ"ת, אמר החזון איש, מה שמחזיק היום את היידישקייט זה השנאה שהחילונים שונאים אותנו! וכך אמר גם הרב שך, כמה שיש יותר מרכבת הטומאה כנגד זה יש את מרכבת הקדושה. זה לעומת זה עשה האלוקים. וזו המציאות שעליה אנו נלחמים... כמה שיותר הם מנסים להצר את צעדינו זה סוד ההצלחה שלנו... להבדיל, כמו האחים של יוסף שרצו שהחלומות לא יתקיימו, אז הם מכרו אותו למצרים, ובוה הם קיימו את החלומות.

החילונים עושים את כל הצעדים שעל ידי זה הם יפלו. תורה מתוך הדחק!...

להישען רק על בורא עולם

חז"ל אומרים (בשלהי סוטה), אחרי הסימנים של דור המשיח, יעל מי יש לנו להישען? על אבינו שבשמים'. והן הן הדברים, ברגע שיהודי מרגיש שהכל נסגר מסביב ורק בורא עולם יכול לעזור לו, אז מגיעה הגאולה.

הג"ר אברהם הרוויץ בספרו דבר הלכה, כותב: וכמה פעמים התנסינו במידת הביטחון ואמר לנו מרן החזון איש זללה"ה שתשועת ה' מגיעה כשהאדם מרגיש שאין לו שום דבר במה להיאחז. אז

למה לישיבת ראדין אתה לא נותן? זה הרי ישיבה מיוחדת וזה של החפץ חיים, אמר לו הגביר: שמה - אני קלטתי שהוא לא רציני, אבל מה... יהודי מסכן, בא, בכה, בסדר נתתי לו. אבל פה, אני רואה שהכל זה אמת, אי"כ פה צריך כסף כשר. בקושי מצאתי את הסכום הקטן הזה שהוא הכסף הכשר שלי...!

ידוע ומקובל מגדולי עולם שבהרבה מקרים של ילדים שגדלו בבית תורני, ואחר כך ראו שהם סרו מן הדרך ונפלו, זה בגלל שהכסף בבית לא היה כשר למדרין, והילדים אכלו אוכל שיש בו סרך ונדנדו של גזל.

היצה"ר יש לו הרבה הוראות היתר, והשוחד מעוור עיני חכמים, ויש מאד להזהיר שיהיה הכל על פי דין. הוא יודע שאם לא יהי כסף כשר, אז לא ייצא ממנו הרבה.

ומסופר על החפץ חיים שהיה זקוק פעם לגפרור, והלך בחור אחד ומצא קופסא על אחד הספסלים והביאו לח"ח, ושאלו אם זה שלו, וא"ל שלא, אבל קודם ודאי שהוא מסכים וכ"ש לח"ח, ועוד שזה פחות משווה פרוטה, וענה לו הח"ח שזה שווה פחות משווה פרוטה, אבל מגזל כזה - שלא ברשות יכול לצאת כזו תבערה שיכולה לשרוף את כל וורשה.

לא להעריך את הרחוב

יועתה הלוך הלכת כי נכסוף נכספת לבית אביך למה גנבת את אלוהי? הגאון ר' שמעון שקופ, ראה פעם בחור בישיבה בגרודנא שהביא עיתון לישיבה, ר' שמעון נזעק: לבן אמר ליעקב נכסף נכספת לבית אביך... תמיד אתה אומר לי אתה לבן, אתה הרשע... אבל אבא שלי - כזה צדיק... עולה תמימה. אומר לבן ליעקב, אם התרפים שלי רעים ואבא שלך כזה צדיק, למה גנבת את אלוהי?... אמר ר' שמעון לאותו בחור, אם הבן תורה כל הזמן מדבר נגד הרחוב, וכמה שהעיקר זה שבת בבית ה', ומתיקות התורה, אז למה אתה מביא את העיתונים מהרחוב?... למה גנבת את אלוהי?...

אמר לי הגאון רבי אפרים שטראוס מרבני ישיבת קול תורה, שכתוב בזוהר הקדוש שרחל מתה מכיון שהיתה עליה תביעה בכבוד אב ואם. ובאותו הזוהר כתוב שם, הרי ללבן היו תרפים, והתרפים דברו, אז למה הם לא צעקו ללבן מתוך כר הגמל, לבן! הנה אנחנו כאן...!

אומר הזוהר הקדוש: כשרחל שמה אותם בכר הגמל וישבה עליהם, היא ביזתה אותם! וכשמבזים אותם הם מאבדים את כל הכוחות שלהם, ולא יכולים לעשות כלום. כל מה שיש לשטן שליטה בעולם זה בגלל שאנחנו מעריכים אותו. וזה לא משנה באיזו צורה.

היתה פעם חתונה של ר' שלמה לורנץ בוגשל. באו לשם שרים וראשי ממשלה חשובים. היו הרבה ילדים סקרנים שבאו לראות אותם, עד שסוף סוף יש הזדמנות לראות, זה מעניין...! עמד שם הגאון ר' חיים שאול קרליץ, הוא עמד בפרץ וצעק: מה אתם הולכים לראות??... מחללי שבת?!... חייבי כריתות?! על מי אתם מסתכלים??...

ברגע ומעריכים אותם - הם מקבלים כח. אם באמת היינו יודעים שהכל זה הבל הבלים והעיקר הוא רק תורת ה' ואין לרחוב שום דבר להציע לנו, ברגע ונדע את האמת הזו ונשריש אותה בקרבנו, שהם אפס. והם ממש כלום. אז נעמוד לפני הקב"ה, על מי יש לנו להישען? על אבינו שבשמים. ואשא עיני אל ההרים - עזרי מעם ה', אז נגיע באמת לישיבתן של ישראל, וכל הרשעה במהרה תעקר ותמגר ותכניע במהרה בימינו - אמן!

מגיעה ישועת ה'. וכך גם ראינו אצל יעקב אבינו שאמר אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי, אליעזר העבד בא לכאן בעשרה גמלים טעונים ואני מה אני יעשה?... אלא עזרי מעם ה'!

הביאור הוא כך: זה לא שבימקרה לקחו לו את הכסף ולכן הוא בא בלי כלום... אלא בשביל לבנות את השלימות של יעקב - צריך להיות רק עם בורא עולם - אשא עיני אל ההרים - אין שום דבר שיוכל לעזור, לבן אוהב רק כסף, לי אין כלום ורק יש לי בורא עולם! וכך הוא זכה להקים את כל בית יעקב.

עוד כתוב במדרש (עז, א) ר' ברכיה בשם ר' סימון אמר אין כאל ומי כאל ישורון, ישראל סבא, מה הקב"ה כתוב בו ונשגב ה' לבדו, אף יעקב ויותר יעקב לבדו. לא צריך יותר מזה שום דבר, רק אתה והבורא עולם. **ברגע שהחכמים יהיו בבחינת יעקב לבדו אז תבא ישועת ה'.**

דבר נוסף: במה כתוב שהשטן הצליח? ותקע כף ירך יעקב. לפגוע בתמכין דאורייתא. אמר לי הגה"צ ר' ישראל אליהו וינטרויב, מה הקב"ה עשה?... היום ברוב הבתים התמכין דרבנן זה האשה! במקום להתבזות ולקבל מאחרים, האשה הולכת לעבוד ומביאה כסף והכל בדרך כבוד. עשו לא יוכל להילחם עם הקב"ה. הפרעת לגבירים!... אז כעת יהיה עוד יותר טוב.

ואספר: היה פעם מענקים מהממשלה לאברכים, ומחמת הגזירות - בטלו אותם, היו אברכים שנבהלו וחששו מי יודע מה יהיה... מה נאכל... שלחו אותי עם עוד מישהו אל מרן שר התורה הגרמ"ק שליט"א. ר' חיים חייך ואמר, מה איכפת לכם לקבל אוכל נקי ובדרך נקייה? אתם מעדיפים אוכל מלוכלך עם בוץ ועפר?!... לא הבנו את עומק דעתו. והוא הסביר: הרי הקב"ה ידאג לכולם, ולא ראיתי צדיק נעזב. אלא מה, עד עכשיו זה היה דרך הממשלה, זה כסף של רשעים ועוזבי דת. כעת הקב"ה ישלח את זה דרך יששכר וזבולון, הזבולון... שאוהב תורה, ורוצה תורה... האוכל בבית יהיה הרבה יותר נקי.

להצליח בתורה - צריך כסף כשר!

כעת תשמעו יסוד לחיים! מתי היה המאבק שלהם? כשיעקב חזר על פכים קטנים, כשיעקב הלך על פכים קטנים שם הם נאבקו. ועל זה היה המאבק.

ונסביר: שמענו פעם ממרן פוה"ד ר' ניסים קרליץ זצ"ל שהסביר, כתוב בגמ' (חולין צא, א) שהסיבה שיעקב נשתייר על פכין קטנים מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם לפי שפושטים ידם בגזל. **הקפדה יתירה נצרך בשביל שיהיה כסף כשר נקי וטהור מכל סרך של איסור. אצל הצדיקים הכסף היה חפצא של מצוה שהם נזהרו בו מכל סייג של איסור!**

הבן של רבי דוד זריצקי סיפר בשם אביו שהיה פעם יהודי שהיה אחראי לאסוף כספים לישיבת ראדין. הימשולח' של ראדין. ושם בישיבה, החפץ חיים לא הסכים לשנות שום דבר מהאמת, הכל היה במדוייק ע"פ האמת. באחד המקומות אמר לו הרב, יש פה גביר שנתן למוסד לא כ"כ רציני סכום עתק (!) בטח לישיבה של החפץ חיים הוא יתרום סכום גדול מאד... והם הלכו יחד לגביר, אך הוא נתן רק כמה פרוטות. אמר הרב לגביר, כעת אני רוצה לשאול אותך שאלה: קודם, בא אליך יהודי ואתה קלטת שזה לא מוסד מי יודע מה... ובכל זאת נתת סכום כזה גדול.

ברכת מזל טוב

להרב יוסף חסקל שליט"א

תלמיד מובהק למרן המשגיח שליט"א

לרגל אירוסיו בתו שתחי

עב"ג החתן המופלג הבה"ח אפרים טברדוביץ שיחי

מבחירי הישיבה הקדושה

יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל על אדני התורה והיראה

לזכות ולהצלחת

ידידנו היקר תלמיד מובהק למרן המשגיח שליט"א

החתן המופלג הבה"ח מרדכי דרוזין שיחי

אשר שקד וטרח בעריכת השיחות לזיכוי הרבים

לרגל אירוסיו בשעטו"מ

עב"ג בת למשפ' אדלר מבית שמש

יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל על אדני התורה והיראה

ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאחמ"כ בשידור חוזר בקו השיחות שמספרו 074-740-3629

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגיליון במייל: 4166058@gmail.com